

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра філософії і суспільних наук

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

О. І. Крук

“ _____ ” _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ (ОКЗ)

Освітня програма «Інженерія програмного забезпечення»

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*

Спеціальність 121 – *Інженерія програмного забезпечення*

Мова навчання: *українська*

Статус дисципліни: *обов'язкова*

Форма навчан.	Рік навч.	Сем.	Розподіл годин					Разом	За тиждень		ІНДЗ	Контр.
			Всього ауд.	Лек	Прак	Лаб.	СРС		Ауд.	СРС		
Денна	2	4	30	16	14	-	90	120	1.9	3,75	КР	Е

Робоча програма дисципліни «Філософія» складена для здобувачів вищої освіти галузі знань 12 інформаційні технології спеціальності 121 – «Інженерія програмного забезпечення»

Розробник: С. В. Киселиця, доцент кафедри філософії і суспільних наук НУ «Чернігівська політехніка», к. філос. н., доцент

Робоча програма обговорена і затверджена на засіданні кафедри філософії і суспільних наук. Протокол № 1 від 01 вересня 2020 року

Завідувач кафедри філософії і суспільних наук _____ (О. І. Крук)

УЗГОДЖЕНО:

Завідувач кафедри інформаційних технологій та програмної інженерії _____ І. В. Білоус

Abstract

**ESIE (Educational and Scientific Institute of Economics) / SE OK3 Philosophy
2020/2021 Sem. 2**

Course Description

The subject of studying is the fundamental laws of the development of nature, society and man, the interaction of the world and humanity.

Interdisciplinary links: the discipline «Philosophy» is a regulatory discipline that is included in the humanities. Acquired knowledge and skills used in the study of related disciplines: «Philosophical problems of scientific knowledge», «Psychology», «Theory and History of Pedagogy», «Methodology of vocational training» and others.

The purpose of discipline: the formation of future professionals of systematic ideas, theoretical knowledge and practical skills that will enable them to effectively use the obtained philosophical knowledge in their professional activities.

The targets are:

- ✓ To measure the range of the main philosophical and methodological problems;
- ✓ To form the basic philosophical paradigms;
- ✓ To find out the plot of the philosophical thought and inventing activity;
- ✓ To get acquainted with the peculiarity of philosophical consideration of scientific problems;
- ✓ To realize the pluralism of the methodological approaches in the choice of this or that variant of the problem solving accounting on the personal traits and professional aims;
- ✓ To consider the statues of an engineer in a modern Ukrainian society.

As the result of the education a student has to know:

- historical and cultural characteristics of the formation of philosophy in Ukraine and in world;
- the actual problems of modern philosophy;
- the concerns of genesis and peculiarities of humanitarian knowledge;
- modern methodological problems of education;
- the content and significance of the phenomenon of social responsibility within the profession.

Be able to:

- skillfully hold philosophical knowledge as the knowledge about the world and a man's relation to it as a set of principles of cognition;
- see technological problems and contradictions, find new original and productive solutions;
- to use the general, philosophical and general scientific methods in scientific and practical activities;
- to analyze and use the basic philosophical concepts in their professional activities;
- to defend their own point of view, make unconventional decisions, persuade others in the creative process of discussion;
- to create their own projects of own professional actions and realize the consequences of their implementation.

Key concepts: philosophy, being, human being, culture, person, matter, methodology, wisdom, philosophical paradigm, self-conscience, world outlook, world, consciousness.

1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна і заочна форми навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 12 Інформаційні технології	Нормативна
	Напрямок підготовки 121 –Інженерія програмного забезпечення	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): зазначені у робочій програмі	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		2
Індивідуальне завдання – філософський словник		Семестр
Загальна кількість годин – 120		4
		Лекції
Тижневих годин: аудиторних – 1,9; самостійної та індивідуальної роботи студента – 3,75	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.
		Практичні, семінарські
		14 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота 3, 75 год.
	Вид контролю:	
	Екзамен	

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить 1 : 3

При вивченні дисципліни «Філософія» застосовуються знання із навчальних курсів «Історія України», «Історія Української культури», «Риторика», дисципліна може бути базовою для вивчення дисциплін «Фахова українська мова та основи ділової комунікації», «Громадянська освіта», поєднання яких сприяє формуванню цілісного світогляду та перспективного мислення на основі доповнення аналітичного підходу, властивого конкретним наукам, синтезуючим методом пізнання, властивого філософії. Таке поєднання дисциплін допомагає

здобувачеві вищої освіти цілокупно сприймати розмаїті явища людського буття, розуміти їх загальний зміст та адекватно реагувати на реальну життєву ситуацію.

2 Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти (ЗВО) критичного, творчого і виваженого підходу до реалій; вивчення закономірностей зародження і становлення основних парадигм вітчизняної та світової філософії; пошук проблемного підґрунтя філософських категорій; поєднання теоретичних знань зі світоглядно-психологічними настановами; формулювання власної думки та аргументація особистої позиції у контексті людського буття з огляду на гуманістичні підвалини минувшини та сучасності.

Значення дисципліни «Філософія»: для реалізації вимог до характеристики здобувачів вищої освіти дисципліну віднесено до циклу обов'язкових. Її вивчення передбачає засвоєння засадничих принципів філософування: виокремлення значущих проблем людського буття, оволодіння логікою та основними методами пізнання, прагнення теоретичними засобами обґрунтовувати світоглядні позиції, застосування одержаних знань при вирішенні професійних задач, втілення правил академічної доброчесності як у діловому, так і міжособистісному спілкуванні, спонукання до творчості та конструктивної діяльності.

Зв'язок «Філософії» із суміжними дисциплінами: при вивченні дисципліни застосовуються знання із наступних навчальних курсів: «Історії України», «Історії та теорії української культури», «Логіки», «Української мови за професійним спрямуванням», «Риторики», «Громадянської освіти», поєднання яких сприяє формуванню продуктивної уяви на підставі доповнення аналітичного підходу, властивого конкретним наукам, синтезуючим методом пізнання, властивого філософії, допомагає адекватно відтворювати вплив розмаїтих чинників людського буття на досліджуване явище, насамкінець, встановлювати закономірності взаємодії Світу та Людини.

Головним завданням дисципліни є послідовне вивчення провідних концепцій світової та вітчизняної філософії, засвоєння основних філософських категорій, раціональний підхід до вирішення актуальних життєвих проблем.

Особливості предмету вимагають виконання наступних завдань:

- ✓ викласти загальні засади філософії, визначити передумови її виникнення, логіку розвитку та основні закони її розгортання;
- ✓ розкрити зміст історико-філософського процесу як об'єктивного розвитку філософії;
- ✓ дати цілісне уявлення про особливості змісту та проблематики філософського знання;
- ✓ надати студентам знання щодо головних течій, напрямів та найістотніших досягнень світової та вітчизняної філософської думки;
- ✓ сприяти формуванню світоглядних, духовно-моральних цінностей, гуманізації особистості;

- ✓ виробити навички творчого мислення, вміння доводити та відстоювати свою думку.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити загальні (ЗКх) та фахові (ФКх) компетентності, передбачені освітньою програмою.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

ЗК10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3 Очікувані результати навчання з дисципліни

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягнути або вдосконалити програмні результати (ПР) навчання, передбачені освітньою програмою.

ПР01. Аналізувати, цілеспрямовано шукати і вибирати необхідні для вирішення професійних завдань інформаційно-довідникові ресурси і знання з урахуванням сучасних досягнень науки і техніки.

ПР02. Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

ПР05. Знати і застосовувати відповідні математичні поняття, методи доменного, системного і об'єктно-орієнтованого аналізу та математичного моделювання для розробки програмного забезпечення

ПР07. Знати і застосовувати на практиці фундаментальні концепції, парадигми і основні принципи функціонування мовних, інструментальних і обчислювальних засобів інженерії програмного забезпечення.

ПР23. Вміти документувати та презентувати результати розробки програмного забезпечення.

Відповідно до вимог освітньо-професійних програм ЗВО всіх спеціальностей **повинні знати:**

- ❖ специфіку філософії як історію пошуків та визначення граничних підстав людського буття;
- ❖ сутність та проблематику філософії науки;
- ❖ внутрішню логіку становлення людського мислення;
- ❖ основні категорії філософії, що розроблені для осмислення буття, історії та культури в їх духовних, соціальних, наукових та технічних вимірах;
- ❖ особливості процесу формування висхідних методологічних принципів мислення та пізнання;
- ❖ складові процесу формування та функціонування знання;

повинні вміти:

- ❖ обґрунтовувати свою світоглядно-теоретичну позицію;
- ❖ оперувати філософськими категоріями, поняттями та концептами при аналізі реальних ситуацій особистісного та суспільного життя;
- ❖ виявляти специфічні сутнісні характеристики людського буття та креативно застосовувати їх у власній дослідницькій діяльності;
- ❖ чітко визначати форми та рівні функціонування знання;
- ❖ формулювати проблему та вказувати шляхи її можливого розв'язання у науковому, технологічному, соціальному контексті.

4 Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження курсу здобувачем вищої освіти може бути досягнення ним мінімальних оціночних рівнів щодо кожного запланованого етапу вивчення навчальної дисципліни.

З тими студентами, які до проведення підсумкового семестрового контролю не встигли виконати всі обов'язкові види робіт та мають підсумкову оцінку нижчу за зазначену у шкалі оцінювання, проводяться додаткові індивідуальні заняття, за результатами яких визначається наскільки глибоко засвоєний матеріал та чи необхідне повторне вивчення дисципліни.

Критерієм успішного підсумкового оцінювання ЗВО може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Дисципліну можна вважати такою, що засвоєна, якщо студент виявляє знання і розуміння даної теми, але викладає матеріал не в повному обсязі, допускає помилки фактологічного змісту, не вміє аналізувати сутності проблеми, викладає матеріал непослідовно, знає не менше третини тем, що містяться в робочій програмі, вміє застосовувати отримані знання у стандартних ситуаціях, поверхнево висловити свою думку.

З тими студентами, які до проведення підсумкового семестрового контролю не встигли виконати всі обов'язкові види робіт та мають підсумкову оцінку від 35 до 59 балів (за шкалою оцінювання), проводяться додаткові індивідуальні заняття, за результатами яких визначається наскільки глибоко засвоєний матеріал і та (чи) існує необхідність повторного вивчення дисципліни.

Дисципліну можна вважати такою, що засвоєна, якщо ЗВО може відповісти на такі питання загалом:

1. Місце філософії у системі світогляду.
2. Філософія, релігія, наука, мистецтво.
3. Причини виникнення та історичні етапи розвитку філософії.
4. Поняття та предмет філософії.
5. Структура філософії.
6. Роль та функції філософії.
7. Наука як об'єкт філософського аналізу.
8. Методи наукового пізнання.
9. Основні форми наукового пізнання.
10. Основні закони логічного мислення.
11. Філософська антропологія.

12. Конфуціанство як етико-політичне вчення.
13. Зміст та особливості філософування даосизму.
14. Філософські школи Стародавньої Індії та їх проблематика.
15. Ранній буддизм як антибрахманське релігійно-філософське вчення.
16. Мілетська школа та її проблематика.
17. Стихійна діалектика Геракліта.
18. Елейська школа та її проблематика.
19. Софісти. Релятивізм Протагора та Горгія.
20. Атомізм Демокріта.
21. Сократ та сократичні школи.
22. Ідеалістичне тлумачення буття Платоном.
23. Фізика та метафізика Аристотеля.
24. Епікуреїзм.
25. Стоїцизм.
26. Скептицизм.
27. Неоплатонізм.
28. Поняття середньовічної філософії та її теоретичні джерела.
Християнська парадигма.
29. Патристика. Вчення Аврелія Августина.
30. Схоластика. Номіналізм і реалізм.
31. Буття як фундаментальна проблема філософії.
32. Людина та її буття як предмет філософського осмислення.
33. Свідомість як філософська проблема.
34. Проблема пізнання у філософії.
35. Суспільство як предмет філософського аналізу.
36. Соціально-правове та політико-психологічне вчення Н. Мак'явеллі.
37. Натурфілософія доби Відродження.
38. Релігійно-філософські ідеї Реформації. Контрреформація.
39. Соціальні утопії доби Відродження (Т. Мор, Т. Кампанелла).
40. Емпіризм та індуктивний метод Ф. Бекона.
41. Раціоналізм і дедуктивний метод Р. Декарта.
42. Пантеїстичне вчення про субстанцію та свободу Б.Спінози.
43. Механістичний матеріалізм та вчення про державу Т.Гоббса.
44. Монадологія Г. Лейбніца.
45. Теорія пізнання Дж. Локка.
46. Французький матеріалізм XVIII століття.
47. Суб'єктивний ідеалізм XVIII століття (Дж.Берклі, Д. Г'юм).
48. Французьке Просвітництво (Монтеск'є, Вольтер, Руссо).
49. Докритичний та критичний періоди у творчості І.Канта.
50. Філософська система та діалектичний метод Г.Гегеля.
51. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.
52. Філософія життя.
53. Прагматизм.
54. Основні ідеї філософії марксизму.
55. Екзистенціалізм.

56. Фрейдизм та неофрейдизм.
57. Позитивізм.
58. Філософія науки.
59. Зародження філософських ідей в Київській Русі.
60. Кордоцентризм. Філософія Г.Сковороди.

5 Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами результативності навчання можуть бути:

- ✓ экзамени;
- ✓ стандартизовані тести;
- ✓ реферати;
- ✓ есе;
- ✓ презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- ✓ написання тез доповідей та безпосередня участь у наукових зібраннях;
- ✓ інші форми самостійно (індивідуально та/чи групою) виконаних завдань.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Походження, зміст та функції філософії

Тема 1. Генезис і проблематика філософського знання

Основні причини виникнення філософії та концепції, що їх репрезентують. Природа філософських проблем, основні питання філософії, їх взаємозв'язок із засадами людського існування. Філософія у царині культури. Проблема взаємодії філософії та міфології. Філософія і релігія, філософія і мистецтво, філософія і наука. Філософія як множинність вияву самосвідомості: плюралізм та його сутність. Діалог концепцій, думок, як чинник розвитку мислення. Філософський поліцентризм. Історія філософії – процес розвитку філософської думки у світовій культурі. Проблема плюральності та єдності історії філософії.

Тема 2. Предмет та основні засади філософії

Поняття, предмет і структура філософії. Специфіка філософського пізнання, особливості результатів філософування. Структура філософського знання. Система і метод у теоретичній філософії. Школа, напрямок, традиція у філософії. Головні функції філософії як науки.

Тема 3. Філософія та її роль в житті людини

Філософія в житті людини. Філософія та світогляд. Буденний, особистісний та філософський світогляд. Філософія як духовне розв'язання основної суперечності людського буття. Особливості філософії як форми суспільної свідомості. Філософування як самоідентифікація особистості. Ідеалістичні та матеріалістичні основи світогляду філософа. Філософія як система соціальних стосунків. Роль та функції філософії у процесі соціалізації.

Змістовий модуль 2. Історико-філософський процес

Тема 4. Світосприйняття у давньосхідних філософських системах

2.1. Філософія Давнього Китаю

Особливості давньокитайського суспільства. «У цзин» як передфілософія та найдавніша пам'ятка китайської культури. Етико-політичне вчення Конфуція. Даосизм.

2.2. Філософія Давньої Індії

Основи давньоіндійської культури. Роль ведійської літератури та епосу у становленні філософії в Індії. Філософські школи Древньої Індії та їх проблематика. Буддизм як антибрахманське вчення.

Тема 5. Давньогрецька філософія як основа європейської самосвідомості

3.1. Антична передфілософія і рання філософія

Особливості античної цивілізації. Передфілософія у поемах Гомера, Гесіода, вченнях Орфіків та Семи Мудреців. Тема субстанціональності світу у філософії Фалеса, Анаксимандра, Анаксимена, Анаксагора. Проблема руху та спокою у філософії елеатів і Геракліта.

3.2. Антична філософія класичного періоду

Проблема пізнання світу у вченнях софістів та Сократа. Сократичні школи. Атомізм античності. Матеріалістична лінія Левкіппа-Демокрита. Філософія Платона: ідеалістичне тлумачення буття; теорія держави. Філософія Аристотеля: метафізика; фізика і космологія; політичні погляди.

3.3. Елліністично-римська філософія

Особливості античної цивілізації елліністичного періоду. Епікуреїзм. Стоїцизм. Скептицизм. Неоплатонізм.

Тема 6. Геоцентризм філософії Середньовіччя

Поняття середньовічної філософії та її теоретичні джерела.

Основні риси середньовічної філософії. Християнська парадигма.

Східна та західна патристика. Вчення Аврелія Августина.

Схоластика. Номіналізм і реалізм.

Філософсько-теологічна система Томи Аквінського.

Тема 7. Антропоцентризм філософії Відродження

Антропоцентризм доби Відродження.

Соціальна філософія Н. Мак'явеллі, Т. Мора, Т. Кампанелли.

Гуманістично-філософські погляди Еразма Роттердамського.

Релігійно-філософські ідеї Реформації. Контрреформація.

Натурфілософські ідеї доби Відродження.

Тема 8. Наукоцентризм філософії Нового часу

Соціально-економічні передумови виникнення та особливості філософії Нового часу. Формування системно-раціоналістичної парадигми. Проблема класифікації наук і нової методології пізнання у філософії Ф. Бекона. Дуалізм, раціоналістична теорія пізнання та дедуктивний метод Р. Декарта. Пантеїстичне вчення про субстанцію і свободу Б. Спінози. Механістичний матеріалізм Т. Гоббса та його вчення про державу. Монадологія Г. Лейбніца. Сенсуалізм та теорія пізнання Дж. Локка.

Тема 9. Онтологія та соціальна філософія доби Просвітництва

Основні ідеї європейського Просвітництва. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі. Парадокси емпіризму та соліпсизм Д. Г'юма. Проблема людини у філософії

Просвітництва: Ш.-Л. де Монтеск'є, Вольтер, Ж.-Ж. Руссо. Механістичний матеріалізм Д. Дідро, П. Гольбаха, К.-А. Гельвеція, Ж.-О. де Ламетрі.

Тема 10. Спекулятивний характер німецької класичної філософії

Загальна характеристика німецької класичної філософії. Докритичний період у творчості І. Канта. Основні ідеї трансцендентальної філософії І. Канта критичного періоду. Вчення про тотожність мислення і буття як філософська система Г. В. Ф. Гегеля. Діалектичний метод Г. В. Ф. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

Змістовий модуль 3. Світоглядно-теоретичні засади та основні проблеми сучасної філософії

Тема 11. Плюралізм та глобалізм у філософській парадигмі Новітнього часу
Суспільство: структура та закони функціонування. Актуальні проблеми постіндустріального суспільства. Ірраціоналізм проти раціоналізму в некласичній європейській філософії XIX – XX століть. Сцієнтицизм та антисцієнтицизм. Перший позитивізм: О. Конт, Г. Спенсер, Дж. С. Мілль. Другий позитивізм (махизм): Е. Мах, Р. Авенаріус та їх послідовники. Неопозитивізм (логічний позитивізм). Постпозитивізм (критичний раціоналізм). Теорії розвитку науки К. Поппера та Т. Куна.

Тема 12. Буття як фундаментальна проблема філософії

Онтологія як вчення про буття (сущє) та її фундаментальне значення для філософської та наукової думки. Історико-філософський екскурс у проблему походження світу та людини. Матерія. Рух. Простір. Час. Сучасні уявлення про структуру Всесвіту. Людське буття як основна проблема філософії. Суперечність між універсальним та унікальним в екзистенції людини. Походження та онтологічний статус свідомості. Структура та функції свідомості. Підсвідоме. Позасвідоме. Самосвідомість (рефлексія). Свідомість і мова. Мова і мовлення. Суспільство та його структура. Проблема ненасильства на соціально-політичному та сімейно-побутовому рівнях у сучасному глобальному світі.

Тема 13. Людина як предмет філософського аналізу

Суперечливість людського буття: закономірності та проблематика. Людина як біосоціальна істота. Сутність і сущє у людському житті. Психологія: психоаналіз: фрейдизм (З. Фрейд), аналітична психологія (К. Г. Юнг), гуманістична психологія (Е. Фромм). Екзистенціалізм: М. Гайдеггер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр, А. Камю, Г. Марсель. Прагматизм: Ч. С. Пірс, Д. Дьюї, В. Джеймс. Філософія життя: А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, А. Бергсон. Основні ідеї діалектичного та історичного матеріалізму (класичного марксизму): К. Маркс, Ф. Енгельс. Неомарксизм. Розвиток філософії марксизму В. Ленінін (ленінізм).

Тема 14. Проблема пізнання у філософії

Основні проблеми сучасної гносеології. Буденне і наукове пізнання. Істина: загальнолюдське та загальнонаукове тлумачення. Агностицизм. Наука як соціальний феномен. Класифікація наук. Закономірності функціонування наукового знання. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання. Інтуїція: етапи та умови формування. Формальна логіка. Основні закони та форми логічного мислення. Методологія наукового пізнання. Поняття методу у філософії

та конкретній науці. Загальноемпіричні методи наукового дослідження. Загальнотеоретичні методи наукового дослідження. Загальнологічні методи наукового дослідження.

Тема 15. Зміст та особливості української філософії

Формування та розвиток філософської думки в Україні. Філософські ідеї у культурі Київської Русі. Гуманістичні та реформаційні ідеї в Україні XVI-початку XVII століть. Розвиток філософської думки XVIII-XIX століть:

- філософія Г.Сковороди;
- університетська філософія до середини XIX ст. (Й. Шад, Й. Міхневич, О. Новицький, С. Гогоцький);
- філософія протесту в Україні. Ліберальна та революційна спрямованість Кирило-Мефодіївського товариства;
- філософські та соціологічні погляди О. Потебні та М. Драгоманова;
- філософські та соціологічні погляди українських революційних демократів (І. Франко, М. Павлик, Е. Подолинський, П. Грабовський, Л. Українка та інші).

Радянський період в українській філософії XX століття.

Філософська думка в Україні на зламі XX-XXI століть та перспективи її розвитку.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	У тому числі			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Всього
Змістовий модуль 1. Походження, проблематика та функції філософії				
1. Генезис і проблематика філософії	1	1	6	8
2. Предмет та основні засади філософії як науки	1	0,5	6,5	8
3. Філософія та її роль в житті людини	1	0,5	6,5	8
Разом за 1 змістовим модулем	3	2	15	20
Змістовий модуль 2. Історико-філософський процес				
4. Філософія Давнього Сходу	1	1	6	8
5. Давньогрецька філософія як основа європейської самосвідомості	1	1,5	5	7,5
6. Релігійний характер середньовічної філософії	1,5	0,5	4,5	6,5
7. Гуманістичні ідеї доби Відродження	0,5	0,5	5,5	6,5
8. Наукоцентризм філософії Нового часу	1	1,5	7	9,5
9. Філософія доби Просвітництва	0,5	1	7,5	9
10. Фундаментальні ідеї німецької класичної філософії	0,5	1	5,5	7
Разом за 2 змістовим модулем	6	7	29	42
Змістовий модуль 3. Світоглядно-теретичні засади та основні проблеми сучасної філософії				
11. Плюралізм і глобалізм у філософії Новітнього часу	0,5	1	6,5	8
12. Буття як фундаментальна проблема філософії	2	1	6	10
13. Людина як предмет філософського аналізу	2	1	5	8
14. Проблема пізнання у філософії	2	1	6	10
15. Зміст та особливості української філософії	0,5	1	6,5	8
Разом за 3 змістовим модулем	7	5	22	34
Всього годин за дисципліну	16	14	90	120

Теми практичних занять

№ з/п	Назва	Кількість годин (д/з)
1	Філософія як наука: генезис, предмет, проблематика	1,5
2	Філософія як світогляд: роль та функції у житті людини	0,5
3	Давньокитайська філософія	0,5
4	Давньоіндійська філософія	0,5
5	Давньогрецька філософія	1,5
6	Філософія Середньовіччя	1,5
7	Філософія Відродження	0,5
8	Філософія XVII століття	1
9	Філософія доби Просвітництва	0,5
10	Фундаментальні ідеї німецької класичної філософії	0,5
11	Суперечність плюралізму і глобалізму у філософії Новітнього часу	1
12	Буття як фундаментальна проблема філософії	1
13	Людина як предмет філософського аналізу	1
14	Проблема пізнання у сучасній філософії	1
15	Український тип світорозуміння: специфіка та основні тенденції	2
Разом		14

2 Самостійна робота

№ з/п	Назва	Кількість годин
1	Філософія, її походження, проблематика та функції	13
2	Філософія Давнього Сходу (Китай, Індія)	4
3	Передфілософія і рання філософія Давньої Греції	3
4	Антична філософія класичного періоду	2,5
5	Елліністично-римська філософія	2,5
6	Філософія Середньовіччя	3,5
7	Філософія доби Відродження	3,5
8	Філософія XVII сторіччя	2,5
9	Філософія XVIII сторіччя	2,5
10	Німецька класична філософія	3
11	Ірраціоналізм і плюралізм філософії Новітнього часу	4,5
12	Буття як фундаментальна проблема філософії	4
13	Людина як предмет філософського аналізу	3
14	Проблема пізнання у філософії	4
15	Особливості українського типу філософування	4,5
16	Підготовка до екзамену	30
Разом		90

Методи навчання

Значення дисципліни «Філософія» для реалізації вимог кваліфікаційної характеристики фахівця полягає у тому, що вона сприяє формуванню культури мислення. Для цього необхідно засвоїти основні засади філософування, навчитися обґрунтовувати світоглядну позицію, застосовувати одержані знання при вирішенні професійних задач, виокремлювати соціально значущі проблеми, володіти методологією та основними методами пізнання, навчати спілкуванню на підґрунті загальнолюдських цінностей, спонукати до творчої діяльності.

Задля більш глибокого розуміння студентами умов та закономірностей розвитку аналізованого явища, зацікавленості у становленні гуманітарного суспільства застосовується метод взаємодії із суміжними дисциплінами: «Історія Української культури», «Історія України», «Риторика». Матеріал із курсу у подальшому сприяє успішному вивченню таких дисциплін як «Громадянська освіта», «Фахова українська мова та основи ділової комунікації», та допомагає адекватно відтворити вплив конкретного соціального середовища на досліджуваний об'єкт, дисциплінувати мислення, встановлювати закономірності взаємовпливу Світу та Людини.

Лекції охоплюють основний теоретичний матеріал, надають інформацію про головні течії, напрями, найістотніші ідеї світової та вітчизняної філософської думки, формують підґрунтя для логічної аргументації теоретико-світоглядної позиції.

Практичні заняття мають стати сполучною ланкою між лекціями та самостійною роботою. Тут необхідно виявити ступінь засвоєння основних ідей дисципліни, здатність до публічних виступів, вміння вести дискусії.

Самостійна робота створює можливість оволодіти навичками самостійної роботи над матеріалом; сприяє пошукові необхідної інформації та докладанню зусиль щодо осмислення основних проблем теми.

Індивідуальні завдання

Світоглядно-теоретичне підґрунтя, особливості осягнення дисципліни передбачають виконання індивідуальної роботи. Оскільки філософія – знання, об'єктивне за змістом, але суб'єктивне за формою, доцільно кожному ЗВО вести філософський словник, навчитися працювати з першоджерелами із наступним їх відтворенням та/чи коментарем. Докладна інформація щодо порядку їх оформлення надається на консультації.

Методи контролю

Поточний контроль проводиться шляхом безпосереднього спілкування зі ЗВО під час лекцій, практичних занять та індивідуальних консультацій. Засобом перевірки отриманих знань є доповіді та участь в обговоренні проблемних питань на семінарах та конференціях, захист рефератів, тестування, контрольні роботи, колоквиум, участь у роботі філософського гуртка і таке інше. Основна мета – визначити рівень засвоєння ЗВО навчального матеріалу.

Підсумковий контроль включає модульний та семестровий контроль. Модульний контроль проводиться у вигляді письмової відповіді на тестові та проблемні питання. Метою підсумкового контролю за знаннями студента з курсу філософії є виявлення рівня оволодіння ЗВО специфікою гуманітарного знання, необхідними навичками логічного викладу матеріалу, вміння аргументувати теоретичні і світоглядні позиції, розуміти і тлумачити сутність проблеми.

Семестровий контроль за результатами вивчення дисципліни проводиться в останній атестаційний тиждень семестру шляхом зваженого додавання результатів модульного контролю та виведення підсумкової оцінки в екзаменаційній відомості. За результатами кожного змістовного модуля виставляється екзаменаційна оцінка відповідно до шкали оцінювання передбаченою європейською кредитно-трансферною системою (ECTS).

Якщо студент хоче підвищити оцінку, отриману за балами, набраними протягом семестру, він за власним бажанням може пройти тестування за модулями, що містять питання історико-філософського, філософсько-антропологічного та логіко-гносеологічного виміру. Зазначені завдання знаходяться в пакеті документів на дисципліну, які ухвалені та затверджені на засіданні кафедри.

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на «Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка», погодженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора НУ «Чернігівська політехніка» від 31.08.2020 р. №26. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Розподіл балів, які отримують ЗВО

Поточний контроль

План та форма контролю		Кількість балів	
Зміст участі ЗВО у навчальному процесі		0...	60
1	Підготовленість до аудиторних занять	0...	15
2	Активність на практичних заняттях	0...	25
3	Виконання індивідуального завдання	0...	20

Підсумковий контроль

План та форма контролю		Кількість балів	
Зміст участі ЗВО у навчальному процесі		0...	100
1	Тестові питання на іспиті	0...	10
2	Проблемні завдання на іспиті	0...	30
3	Результат поточного контролю	0...	60

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

1. Киселиця С. В. Філософія: методичні рекомендації до практичних занять для студентів денної форми навчання. Чернігів : ЧНТУ, 2015. 30 с.
2. Методичні рекомендації до семінарських занять з курсу «Філософія» в 2 частинах / Укл. Крючков А. І., Гірман Ю. І. Чернігів: ЧДТУ, 2002. 39 с. 43 с.
3. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Вступ до історії філософії в Україні» / Упор. Гірман Ю., Киселиця І., Киселиця С., Крючков А., Крючкова Л. Чернігів: ЧТІ, 2001. 63 с.

Рекомендована література

Базова

1. Андрущенко В.П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст): Підручник. – К.: Тандем, 2000. – 416 с.
2. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. – К.: Мала академія Наук України, 2017. – 238 с.
3. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. – К.: Наукова думка, 2012. – 285 с.
4. Ільїн В.В. Філософія : підручник : у 2-х ч. Ч.1. Історія розвитку філософської думки/ В.В. Ільїн, Ю.І.Кулагін. – К.: Альтерпрес, 2002. – 464 с.; Актуальні проблеми сучасності. – К.: Альтерпрес, 2002. – 480 с.
5. Касьян В.І. Філософія : навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 406 с.
6. Кремень В.Г. Філософія : мислителі, ідеї, концепції : Підручник. – К.: Книга, 2007. – 398 с.
7. Петрушенко В.Л. Філософія : Курс лекцій : навчальний посібник. – 3-те вид., переробл. і допов. / В.Л.Петрушенко. – Л.: Новий світ, 2002, 2005. – 456 с.
8. Подольська Є.А. Філософія. Підручник – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с.

9. Рассел Б. Історія західної філософії / Пер. з англ. Ю.Лісняка, П.Таращука. – К.: Основи, 1995. – 759 с.
10. Табачковський В.Г., Булатов М.О., Хамітов Н.В. Філософія: світ людини. Курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2003. – 429 с.
11. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. – К.: Україна, 2001. – 512 с.
12. Філософія. Курс лекцій. Навчальний посібник /Ред. І.Бичко, та ін. – К.: Либідь, 1999. – 419 с.
13. Філософія. Навчальний посібник / Ред. В.Кременя, Ф.Горлача. – К.: Вища школа, 2002. – 537 с.
14. Філософія. Навчальний посібник / Ред. І.Надольного та ін. Вид. 5-е. – К.: Вікар, 2006. – 364 с.
15. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Навчальний посібник зі словником / Під ред. Н.Хамітова. 3-е видання, перероблене та доповнене. – К.: КНТ, 2015. – 396 с.
16. Хамітов Н. Философия: бытие, человек, мир. Издание 2-е, исправленное и дополненное. – К.: КНТ, 2015. – 277 с.

Допоміжна

1. Артюх В. О. Тяглість історії й історія тяглості: українська філософсько-історична думка першої половини ХХ століття: монографія. – Суми: Вид-во СумДУ, 2010.–266 с. <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-657-296-0/978-966-657-296-0.pdf>
2. Бесс, Ж.-М. Философия: краткий курс / Ж.М.Бесс, А.Буасьер; пер. с франц. – М.: АСТ: Астрель, 2005. – 156 с.
3. Всемирная энциклопедия: Философия / Главн. науч. ред. и сост. А.А. Грицанов – М.: АСТ, Мн. : Харвест, Современный литератор, 2001. – 1312 с.
4. Всемирная энциклопедия. Философия. ХХ век / Главн. науч. ред. и сост. А.А. Грицанов. – М.: АСТ, Мн. : Харвест, Современный литератор, 2002. – 976 с.
5. Гусев В.І. Західноєвропейська філософія XV-XVIII століть. – К., 2003. – 278 с.
6. Історія філософії України. Хрестоматія. Ред. Горський В., Нічик В. – К.: «Вища школа», 2003. – 395 с.
7. Кунцман П., Буркард Ф.-П., Видман Ф. Философия: dtv-Atlas: Пер. С 9-го нем.изд. – М.: Рыбари, 2002. – 268 с.
8. Мозгова Н., Федів І. Історія української філософії. – К.-Л.: Вища школа-Світоч, 2000. – 391 с.
9. Рассел Б. Искусство мыслить. – М., 1999. – 239 с.
10. Стивенсон Джей. Философия / Пер. с англ. – М.: АСТ : Астрель; 2007. – 395 с.
11. Соціальна філософія. Короткий енциклопедичний словник / Ред. Андрущенко В.П., Горлач М.І. – К. – Х.: Рубікон, 1997. – 400 с.
13. Тарнас Р. История западноевропейского мышления. / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1998. – 357 с.
14. Таранов П. Анатомия мудрости. Жизнь, судьба, учения 120 философов. В 2 томах. – Симферополь: ЭМА,1999. – 361 с.
15. Філософський енциклопедичний словник / Ред. Шинкарук В.І. та інші. – К.: Абрис, 2002. – 741 с.

16. Філософський словник соціальних термінів. 2-е вид.– Х: Рубікон, 2005.– 449 с.
17. Філософська думка в Україні : бібліогр. слов. / авт. кол. В.С.Горський, М.Л.Ткачук, В.М.Нічик та ін. – К.: Унів. вид-во «Пульсари», 2002. – 244 с.
18. Хамитов Н. Философская антропология: словарь (соавторство с Крыловой С., Розовой Т., Миневой С., Лютым Т. и др.). Изд.2-е. – К.: КНТ, 2015. – 438 с.
19. Russell, Bertrand. History of Western Philosophy and its Connection with Political and Social Circumstances from the Earliest Times to the Present Day. London: Allen & Unwin, 1946.
20. Scruton, Roger. Short History of Modern Philosophy : from Decartes to Wittgenstein. Second revised and enlarged edition published by Routledge. London, New York, 1995.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України <http://www.filosof.com.ua/publik.htm>
2. Додаткові філософські ресурси комп'ютерної мережі INTERNET <http://www.epistemelinks.com/link/PhiLink.html>
3. Національна бібліотека України імені Вернадського www.nbuv.gov.ua
4. Перелік основних тематичних ресурсів з філософії у комп'ютерній мережі INTERNET <http://www.philosophy.ua>
5. Електронний ресурс ЧНТУ <http://www.Library92@ukr.net>
6. Навчальні матеріали онлайн / Філософія <https://pidruchniki.com/filosofiya/>